

שול"ת

קונטרס

דברי יד שנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ד
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ד

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון נג שנה ב' פרשת וישב חודש כסלו שנת ה' תשפ"ב לפ"ק
תענית ז. - יג:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה
במייל ניתן לפנות לכתובת המייל

sh0533132203@gmail.com

לתרומות ולהנצחות וכן בכל ענייני הגיליון ניתן
לפנות

להר"ר זלמן חיים הומינר בפל'

053-3132203

בברכה מערכת דפירשנו

נ.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות ולכן
נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל

sh0533132203@gmail.com

מה בגליון?

- מה היה הסתירה שהקשו מלקראת כמא התיו מים להוי כל כמא לכו למים, הרי זה הוראה לכמא וזה הוראה לסתם אדם? (הערה ל"ו)
- מה הוא דבכל מקום שלמידים ביאור על תיבה אמרינן ואין ביאורו אלא כך, וכמו ואין אור אלא תורה, הרי כאן בהדיא מצינו שאין אור אלא מטר, ותרתי דסתרי הוא? (הערה ל"ט)
- מה דאמרו נאמרה לידה בגשמים, קשה להרי הלילה הוא בארץ שמולידה את הזרעים, ולא הגשמים הם המולידיים? (הערה מ"ב)
- מה הטעם מה שאמרו בגמ' שאי אפשר לבקש רחמים על צ' דברים יחד, והרי בתפלת שמו"ע מבקשים על הרבה דברים יחד? (הערה מ"ד)
- איך אפשר לומר דארץ ישראל שותה ראשומה המי גשמים, ואילו שאר העולם רק מתמלית הוא שותה, והרי עינינו רואות שבחו"ל יש הרבה גשמים יותר מבארץ? (הערה נ"ב)
- לריך ביאור האם יחידין ותלמידי חכמים היינו הך, או דב' דברים הם, ומן הברייתות שהביאו נראה כתרתי דסתרי? (הערה נ"ו)
- אם יעקב ובניו היו שבעין ולא הלכו למכרים אלא שלא יתקנאו בהם, למה כשנגמר הבר שהביאו ממכרים היו לריכים לחזור, והרי לפני כן היו שבעים גם בלא הבר שהביאו? (הערה נ"ח)

- למסקנא מה עולה מדברי הגמ', תענית שעות כריך קבלת תענית קודם או לא, דהרי לרב חסדא אמרו דמיירי באימלך אימלוכי באמלע היום ומ"מ הוה תענית שעות? (הערה ס"ח)
- מהו ייסר ומהו יאסר מה החילוק ביניהם, ומה היה ההו"א מכך להביא ראיה לשמואל? (הערה ס"א)
- למה עד שיא ניסן רק היחידין מתענים, הרי ממ"נ אם זמן גשמים על כולם להתענות, ואם אין זה זמן גשמים למה על היחידין כן להתענות? (הערה ע"ד)
- אחר שאמרו בגמ' דמה שאמרו דחייבי טבילות טובלין כדרכן בחמי טבריא איירי, איך אפשר לומר על הבר פלוגתא שם על ר' חנינא דאיירי במקום שלא שכיח כוונן, והרי שם גם ים כנרת נמלא שהוא כוונן? (הערה ע"ו)

דף ז ע"א

לה. **בגמ' אם תלמיד חכם הגון הוא כטל ואם לאו עורפיהו כמטר.** ביאר רש"י דאם הגון הוא לימודו עליו כטל דהיינו בנחת, אבל אם אינו הגון הורגהו, דהיינו כמטר שהוא בזעף. ועיין באחרונים שביארו מה הטעם שעונשו חמור כל כך שהורגהו. וצריך ביאור לפי רש"י דלפי פירושו עולה דבתחילה מיירי בלימודו עצמו שמרגיש בכך נחת כטל, ואילו באם אינו הגון לא מיירי בלימודו איך שמרגיש בכך, אלא במה שנגרם לו מכך שלומד כשאינו הגון, וא"כ קשה דלא מיירי בדבר ובהיפוכו. ועיין במהרש"א שביאר דמיירי כאן בהוראה לחכם שבא תלמיד ללמוד אצלו, דאמרינן לו דאם תלמיד הגון הוא למדו בנחת כטל, אבל אם אינו הגון עורפיהו כמטר, דהיינו הפנה לו עורף ואל תלמדו. ולפי פירושו ניהא דמיירי כן בדבר והיפוכו.

לו. **בגמ' ר' חנינא בר פפא רמי כתיב לקראת צמא התיו מיים וכתוב הוי כל צמא לכו למימ.**

היינו דבלקראת צמא משמע דבעינן להביא מיים לצמא, ואילו בהוי כל צמא משמע דעל הצמא עצמו ללכת אל המימ. וקשה מה סתירה יש כאן, הרי יש לומר דמיירי מב' הוראות לב' אנשים, דאם בסתם אדם מיירי, אמרינן לו שאם הוא רואה אדם צמא צריך הוא להביא המימ אליו, ומשא"כ כשמיירי באדם הצמא עצמו, אמרינן לו דאם צמא אתה לך אל המימ ושתה, ואל תמתין שיביאו המימ אצלך, וא"כ מה הקשה כלל ר' חנינא בר פפא, וצ"ע.

לו. **בגמ' אם תלמיד הגון הוא יפוצו מעינותיך הוצה ואם לאו והיו לך לבדך.** אפי' אחר ביאור זה של הגמ' עדיין צריך ביאור לב' פסוקים אלו הלשונות שנקטו בהם, דאם רצו לומר דרק לתלמיד הגון יש ללמד, למה נקטו הלשון יפוצו, הרי הפצה בפשיטות הוא לכולם בלא הסתכלות למי הוא מגיע, והיה צריך לומר למד תורתך לאחרים, וע"ז לדייק מי הם

בהיסח הדעת אף דברי תורה וכו'. ביאר רש"י דנפסלים מלשותות בדבר קל יותר משמן ודבש שמתוך שהן עבים צפה הפסולת למעלה. היינו דיש חומרא במשקין הללו שאפי' בהיסח הדעת הם נפסלים, ולכאורה לפי זה היה צריך לומר דנפסלים 'אפי' בהיסח הדעת, ולא אלא בהיסח דעת דמשמע קולא דרק באופן אחד הם נפסלים, וכך גם בדברי תורה היה צריך לומר אפי' בהיסח דעת ולא רק בהיסח הדעת. ויש באמת גורסים 'נפסלים בהיסח הדעת' בלא אלא, וממילא כוונתם דלקולא היא ובכך ניהא, אבל לגירסתינו קשה, וצ"ע.

לפ. בגמ' ואין אור אלא תורה שנאמר כי נר מצוה ותורה אור וכו' ואין אור אלא מטר שנאמר יפיץ ענן אורו. צריך ביאור דבתחילה אמרו שאין משמעות אור אלא תורה, והביאו ראיה לכך מכי נר מצוה, ואילו אח"כ הביאו ראיה איפכא שאין אור אלא מטר, ובאמת על שניהם קשה, דלמה אמרינן דא"א לפרש אלא כך או כך,

האחרים שלהם ראו ללמד. וכך קשה גם מה דאמרו והיו לך לבדך, דמשמע דרק לך יהיה, ובאמת אין זה נכון דהרי לתלמיד הגון כן יש ללמד, והיה צריך לומר שלא לכל אחד יש ללמד, וע"ז נדייק דהיינו למי שאינו הגון לא ללמד. וכן קשה על הא דלעיל אמרו דהוי 'כל' צמא מיירי בתלמיד שאינו הגון, דבאמת מהא דנקטו 'כל' משמע דכל צמא צריך ללכת אל המים ולא רק מי שאינו הגון. ועל זה אולי יש לתרץ דכן יש בכך הוראה כללית לכולם, דגם מי שהוא הגון אמרינן לו שלא ימתין שיקיים הרב מה דאמרו לקראת צמא, אלא שמיד ילך ללמוד תורה מפי הרב, ולכך נקטו 'כל', ואפי' דהרב אין לו לקבלן כיון שאינו הגון, אבל ההוראה לתלמיד הוא גם למי שאינו הגון שילך ללמוד, אבל מה שהקשינו מן הלשונות שנקטו עדיין קשה, וצ"ע.

דף ז ע"ב

לח. בגמ' דבר אחר מה שלשה משקין הללו אין נפסלין אלא

גם חסיד הוא שהרי יודע הוא. וצריך לומר דיודע ללחוש אין הכוונה מחמת צדקות שבו, אלא שיודע להתפלל תפלת לחש, דרך קרוא וכתוב יודע הוא, וזה שהוא הולך אליו זהו משום שהוא גם את זה אינו יודע, ומשלא נענה היודע ללחוש תקנתיה שילך אצל חסיד שבדור, ומצדקותו ודאי יענו לו משמיא.

מא. **בגמ' אתה מה הנאה יש לך אמר להם ואין יתרון לבעל הלשון.** היינו שהקשו לנחש דאיזה הנאה יש לך מכך שאתה סתם הורג אנשים, דהרי אינך אוכל אותם, והוא עונה להם דכך הוא גם מספר לשון הרע. ולכאורה קשה דהרי ודאי דגם לנחש וגם למספר לשון הרע יש איזה הנאה בכך שנושך את האדם או שמדבר עליו, דהרי אם לא כן לא היה עושה הדבר כלל, ומה הקשו עליו מה הנאה יש לך. וצריך לומר דקושייתם הוא על התוצאה, דמה יצא לך מכך שאתה נושך, דהרי לא תצא מכך שבע כשאר החיות, וזה אמר להם הנחש דכך גם

דהרי חזינו בהדיא שאפשר לפרשו גם כך וגם כך, והיה צריך לומר ואור תורה הוא או ואור מטר הוא, ולמה בעינן לומר אינו אלא כך, והרי אין זה ע"פ האמת. ואולי יש לומר דכשהגמ' אומרת ואין זה אלא כך, אין פירושו שמשמעות אור הוא רק תורה או רק מטר, דהרי המציאות הוא שאינו כן וכנ"ל, אלא כוונתה לומר דבפסוק זה שמיירי עכשיו אין פירושו של אור אלא תורה, או אלא מטר, וכל אחד לפי מקומו וכפי הדרשה שנראית כן, ובעתה לא ראו אור בהיר הביאו ראיה דתורה הוא, ובעון כפים כסה אור הביאו ראיה דמטר הוא, ושם באמת אין לבאר אלא כך.

דף ה ע"א

מ. **בגמ' ילכו אצל מי שיודע ללחוש דכתיב יגיד עליו רעו וכו' ואם לחש ולא נענה מאי תקנתיה ילך אצל חסיד שבדור.** לכאורה קשה דמי הוא היודע ללחוש שלא נענה ומי הוא החסיד שבדור שכן נענה, דבפשיטות נראה דהיודע ללחוש

מספר לשון הרע אין לו איזה תוצאה מכך.

דף ה ע"ב

מב. בגמ' ונאמר לידה בגשמים דכתיב והולידה והצמיחה. היינו דגם בזה דומים הגשמים לאשה דבשניהם נאמר לידה. אבל קשה דאין הלידה נאמר כלל על הגשמים, אלא נאמר על הארץ שקיבלה הגשמים, ואע"פ דמכוח הגשמים שקיבלה היא מולידה, מ"מ בזה היא דומה יותר להאיש ולא לאשה, ולמה דימו גם בדבר זה את הגשמים לאשה. ואולי יש לומר דאפי' דאין הלידה נאמר על הגשמים עצמם, מ"מ יש איזה דמיון גם בזה לאשה ששייך שם לידה. או דיש לומר דמ"מ נאמרה לידה היכן שמירי מן הגשמים, ובאמת אין הלידה מן הגשמים היא.

מג. בגמ' מאי דכתיב אם לשבט אם לארצו וכו' אם לשבט בהרים ונבעות אם אם לחסד ימציאהו לארצו בשדות ובכרמים. כך גרס רש"י ולפירושו מבארת הגמ' לארצו ולחסד יחד, דלארצו

ימציאהו בחדס. אבל קשה דא"כ למה כתיב בפסוק אם לארצו אם לחסד דנראה דמוחלקים לכו' עניינים, והיה צריך לומר אם לארצו בחדס. וראיתי מבארים דבאמת לארצו היינו גשמים רגילים שאינם יותר מדי קשים ולא מידי רכים, ואת זה אין צריך לבאר דפשוט שבסתם כך הוא, והגמ' באה לבאר רק למה יורד לשבט או לחסד, וזה אמרה דלשבט הוא להרים ונבעות, ולחסד הוא לשדות וכרמים, ולפי פירוש זה ניהא דלא גרסינן כלל בגמ' לארצו ואין צריך לבאר אותו, אבל לרש"י קשה, וצ"ע.

מד. בגמ' הוה כפנא ומותנא אמרי חיכי נעביד ניבעי רחמי אתרתי לא אפשר. צריך ביאור מה הטעם באמת דא"א לבקש על ב' דברים, וכי קשה להקב"ה לתת ב' הדברים יחד, ואפי' דלקמן הביאו לכך ראיה דבאמת א"א לבקש אתרתי, מ"מ טעם הדבר מהו. ועיין בספר אור החמה דכבר הקשה כן, והוסיף להקשות דמצינו בתפלת שמו"ע דמבקשים על הרבה דברים יחד, ואיך אמרו כאן דאפי' על תרי

בשבת יש להם לעניים זמן לנוח ולהנות מן השמש, ומשא"כ בשאר ימי שבוע הם מתרוצצים במשך היום, וממילא השמש אינה נוחה להם ואדרבא מכבידה היא עליהם.

דף ט ע"א

מו. **בגמ' א"ל אטו מי הא לא רמיזי והכתיב ויצא לבם ויחרדו וכו' מה זאת עשה אלוקים לנו. היינו דמכך דכתיב מה זאת עשה אלוקים לנו, משמע דהיה להם תרעומת ולא פנו לחשוב שעונש הוא להם על מעשיהם, וממילא מצינו שמרומוז בתורה שעל ה' יזעף לבו. אבל קשה דאדרבא מפסוק זה של אחי יוסף משמע דכן היו רוצים לבדוק על מה הגיעה להם עונש זה, וכמו דכתיב שם ויחרדו איש אל אחיו, דאם בתרעומת היו באים על מה נחרדו, אלא ודאי דרצו לדעת על מה הגיע להם כזאת וכדי לחזור בתשובה על כך, ולכן נחרדו לעת מה היא, וא"כ לא מצינו כלל דברזה רמוז בתורה, וא"כ קשה על ר' יוחנן מה נתפעל מכך כלל, וצ"ע.**

אין מבקשים, ותירץ שם דאפשר דדווקא כשהיו רואים שמידת הדין כ"כ מתוחה, שהיה שם גם רעב וגם דבר, לכך כשהמקטרגים מפריעים עדיף להתפלל על דבר אחד ובזה לבטלם, וכפרט מה שאמרו להתפלל על מזוני וממילא יתבטל הדבר, זהו ודאי בלבול למקטרגים ובכך יתקבלו תפלתם.

מה. **בגמ' ואמר ר' יצחק שמש בשבת צדקה לעניים. ביאר רש"י דנוח להם יום ברור ומתחממין בה מיום הצינה. וקשה מה הטעם דדווקא בשבת הוא דצדקה לעניים, וכי בשאר ימות החול אינו צדקה לעניים, ועוד קשה למה דווקא לעניים אמרו דצדקה היא, וכי לעשירים אינה מרפא. ומדברי רש"י משמע דמיירי ביום הצינה שבכך הוא מגין עליהם מפני הקור והצינה, וממילא ניהא דלעניים הוא דאמרו דצדקה היא, דהרי העשירים יש להם ממון לחמם עצמם וביתם גם בלא השמש, ומה שדווקא בשבת אמרו, זהו משום דרק**

ולכן מה שדורשים לומר ויראו, הוא כר"ל דיוצא שכי משמש בלשון דהא, דמה דפחדו הוא משום דמת אהרן. אבל אין לומר כן, דהא רש"י ותוס' בר"ה (ג.) נחלקו אם משמעות אשר נכלל בלשן אי או בלשון דהא, ומ"מ לשניהם הוא נכלל בד' לשונות אלו, וממילא גם אם נאמר כפשוטו דיראו מלשון שראו הוא, יהא אפשר לבאר תיבת כי כאחד מן הלשונות, וא"כ הדרא הקושיא לדוכתא מה עניין דרשה זו שכר"ל הוא. ואולי יש לומר דהיות ואמר ר"ל דכי משמש בכמה לשונות, לכך אפשר לשנות משמעות ויראו לויראו דהיינו מלשון פחד, דאפי' דמשמעות אחר יש עכשיו בתיבת כי, דאינו מלשון ש' אלא מלשון דהא, מ"מ לר"ל ניחא דהוא משמש לכמה לשונות. אבל זה תירוץ זו ניחא רק לשיטת רש"י דאשר נכלל בלשון 'אי', אבל לתוס' דאשר נכלל בלשון 'דהא', א"כ עדיין נשאר באותו משמעות, דגן בדרשה וגם בפשוטו משמעות כי מלשון דהא הוא, וא"כ עדיין יקשה מה

מז. **בגמ' א"ל אמו הא מי לא רמיזי וכו' דל עיניה וחזא ביה.** ביאר רש"י שהיה רוצה לראותו מפני שהוא חריף. וקשה דאם בשביל חריפותו היה רוצה לראותו, למה לא במעשה הקודם דל עיניה וחזא ביה, שהרי שם אמר לו בחריפות דאין צריך לא לך ולא לרבך, והיה יותר חריף מהמעשה כאן, ועוד דלפי קושייתנו בהערה הקודמת אפי' אין זה כלל ודאי דרמיזי כן בתורה, ולמה דווקא נתפעל ממנו יותר, וצ"ע.

מח. **בגמ' אמר ר' אבהו אל תקרי ויראו אלא ויראו כדר"ל דאמר ר"ל כי משמש בארבע לשונות אי דלמא אלא דהא.** לכאורה קשה מה עניין דרשה זו של ויראו שהוא כשיטת ר"ל, וכי משום דר"ל סבר דכי יש בו ד' לשונות לכך יש לדרוש ויראו, מה עניין זה לזה כלל. והיה נראה לומר דהיות ור"ל אמר דכי בד' לשונות משמש, ואם נאמר דיראו היינו שראו כי מת אהרן, ממילא יוצא דכי משמש בלשון ש' דהיינו אשר, ולשון זה לא למד ר"ל דכי משמש לכך,

משכבך 'ב'שלום, וביאורו הוא שמתוך קפידתו רצה שיתקיים החלום, אבל בפשיטות תימה הוא, ויש גורסים 'ל'שלמא והיינו שרצה להצילם מן החלום ולכך בירכם שילכו לשלום. אבל עיין במהרש"א שביאר גם לפי הגירסא של 'ב'שלמא דלטובה נתכוון רב פפא, והיינו שרצה שילכו מאיתו ולא יבואו עוד לפניו, ולכך אמר להם 'ב'שלמא, שיבינו שאינו רוצה עוד שיבואו, ובכך יתקיים החלום שאכחיד היינו מלפניו ולא מן העולם.

נא. בגמ' דאי לא תימא הכי אבק ועפר מן השמים היכי משכחת לה אלא כיון דמידלי לחתם מן השמים קרי להו. צריך ביאור היכן מצינו שהאבק ועפר עולים עד למעלה לשמים, דבשלמא מה שהגשמים עולים דמתאדין ועולים, אבל העפר והאבק באיזה דרך הם עולים עד למעלה, וצ"ע.

דף י ע"א

נב. בגמ' ארין ישראל שותה מי גשמים וכל העולם כולו מתמצית שנאמר הנותן מטר

עניין שיטת ר"ל לדרשה זו, וצ"ע.

נט. בגמ' אלמא אשכחן פרנסה בשביל יחיד שאני משה כיון דלרבים הוא בעי ררבים דמי. צריך ביאור מה קושיא כלל מהא דמשה זיכה לכולם, והרי לעיל לא למדנו דא"א שיבא פרנסה לרבים בזכות היחיד, אלא רק למדנו שאין הקב"ה מביא פרנסה ליחד לבד, אלא ממטיר לכולם יחד, וא"כ מה היה ההו"א דבשביל יחד הוא. ועוד קשה גם למה אמרינן בתירוקן שאני משה וכו', היה לגמ' לומר פרנסה לרבים בשביל היחיד שאני, דהיינו דאם לרבים הוא בכל אדם שייך שיהא כן, ולמה אמרו שאני על משה דווקא, וצ"ע.

דף ט ע"ב

נ. בגמ' אקרויה בחלמיה ואכחיד את שלשת הרועים למחר כי הוו מיפטרי מיניה אמר להו ליזלו רבנן בשלמא. באחרונים הביאו כאן ב' גירסאות, יש גורסים 'ב'שלמא והיינו כמו שאומרים למתים תנוח על

על פני ארץ ושולח מים על פני חוצות. ביאר רש"י דתמצית היינו מה שנשאר בעבים אחר שתייתנו. אבל לכאורה קשה דהא בהדיא רואים אנו דבחו"ל יורדים גשמים אפי' יותר מבארץ, ואיך אפשר לומר דרק מה שנשאר הם שותים. ואולי אפשר לומר דמה שנשאר אינו דווקא קצת ואילו בארץ יש הרבה, אלא פעמים ששיריים הוא יותר מן העיקר בכמות, וכמו שאנו רואים במושג החסידי של שיריים שאפי' שהצדיק אוכל רק קצת, מ"מ כולם שאוכלים ממנו שהוא הרבה יותר בכמות, שיריים קרי לה, וממילא אף כאן מה שיש יותר בחו"ל עדיין שיריים הוא ממה שירד בארץ. ואולי יש לפרש לפי המציאות גם מה שכתוב שולח מים, דמה שבחו"ל יש הרבה סופות גשמים וכדומה הרבה יותר ממה שצריך, דשם אין זה בא בירידת מטר כבארץ, אלא ששולח הקב"ה המים, ולכך הוא בא באופן זה שהרבה נופל בפעם אחת, וזהו

חסד מיוחד שיש בארץ משא"כ בחו"ל.

נג. בגמ' אמרי במערבא נהור ענני זהירין מוהי חשוך ענני סגיין מוהי. ביאר רש"י דכשהענן קליש זעירין מימוהי. היינו דאם חשוך הוא יש בו הרבה מים אבל אם קליש הוא בצבעו אין בו הרבה מים. וקשה דהרי בב' פסוקים אלו כתיב בשוה, דעבי שחקים נינהו, וא"כ איך אפשר למידרש דאחד מהם יש בו הרבה מים ואילו השני רק קצת, וצ"ע.

נד. בגמ' משל לאדם שמגבל את הגבינה נוטל את האוכל ומניה את הפסולת. עיין בב"ח דגרם הסדר שהמשל עולה על הא דא"י שותה מי גשמים ואילו שאר העולם מן התמצית. ולכאורה קשה דאין המשל דומה לנמשל, דבנמשל א"י שותה רק קצת, ואילו שאר העולם הרבה, רק שהם מקבלים ממה שנשאר אחר ששותה א"י, ואילו כאן במשל הגבינה היא העיקר גם בכמות, ואילו המים קצת הוא. ואולי יש לומר דהמשל אינו ממש כהנמשל, אלא רק לעניין

דף י ע"ב

נז. בגמ' ת"ר אל יאמר אדם תלמיד אני ואיני יחיד אלא כל ת"ח יחידים וכו' ת"ר לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד עושה. צריך ביאור דבת"ר הראשון משמע דתלמיד ויחיד היינו הך, דאמרו בהדיא דכל ת"ח יחידים, ואילו בת"ר לקמן משמע דב' דינים יש, דהרי יחיד לא כל הרוצה עושה ואילו תלמיד עושה, ועיין בתד"ה איזהו דכעין זה הקשה, רק שהקשה כן מהת"ר השני כאן למקום אחר. ושם תירץ תוס' דיש ב' תלמידים, דאם מיירי בשיודע לענות לכל התלמידים היכן ששואלים זהו יחיד, ושם קרינן לו תלמיד, ומשא"כ אם הוא יודע רק לענות היכן שהוא לומד זהו תלמיד שיחיד עדיף מיניה, ולפי דבריו היה אפשר לחלק גם כאן, דתלמיד העונה לכולם הוא כיחיד, ואילו התלמיד שאפשר לעשות כמותו זהו תלמיד שרק היכן שהוא לומד הוא עונה. אבל באמת עדיין קשה דהא כתיב דכל הת"ח יחידים, משמע

זה שמניח את הפסולת, כך הוא גם בגשמים שא"י מניחה את הפסולת לשאר העולם שהוא התמצית, וצ"ע בזה.

נה. ברש"י ד"ה תתאי לא בעו מימ בא"ד רב שהיה מא"י וכו' וא"י גבוהה מכל הארצות משום הכי אמר כלאחר ששים. מדברי רש"י משמע דרב אמר דינו לבני א"י, דהרי אמר כאן דמשום דגבוהה היא מכל הארצות לכך אמר כלאחר ששים, היינו דבהם איירי והם צריכים יותר לגשמים, דאם היה רוצה לומר דינו לבני בבל ורק משום דבא מא"י הביאו סימן שרב הוא עילאי, היה לרש"י לומר דמשום דבא מא"י לכך אמרו בגמ' סימנא הכא, ולא שמשום כך אמר דינו הכא, וא"כ קשה דהרי על א"י כתיב במשנה דבשבעה בחשון מתחילין, ורק בגולה אמר חנניה דעד ששים, ואיך שייך לומר דרב חולק על חנניה, דכאן משמע דרק לפרש דבריו בא, וצ"ע.

לא בפני עשו ולא בפני
 ישמעאל כדי שלא יתקנאו
 בכב. ביאר רש"י שהיה להם
 חטים הרבה ולא הלכו אלא
 בשביל דבר זה שלא יתקנאו.
 אבל קשה דהא בפעם הב'
 שהלכו בני יעקב למצרים
 כשהיה שמעון שם, אמר יעקב
 לבניו שילכו משום שכבר נגמר
 מה שהביאו, ואם הטעם שהלכו
 היה רק משום שיתקנאו, למה
 בפעם הב' כן היה עליהם כבר
 ללכת כיון שנגמר מה שהביאו,
 הרי ממילא יש להם הרבה
 חטים. ודוחק לומר דאח"כ
 הכביד הרעב ולכך גם להם לא
 נשאר, דהיה לגמ' לומר כן
 בהדיא דרק בראשונה הלכו כדי
 שלא יתקנאו, וצ"ע.

נז. בגמ' מאי בינייהו איכא
בינייהו דיתוב בארבא. ביאר
 רש"י שהולך בספינה משום
 מזוני איכא שמא יגמרו
 מזונותיו, אבל משום מעיינא
 ליכא. לכאורה קשה דהא גם
 בספינה שייך שיחא לו מיחושים
 במעיו, דדבר ידוע הוא שהשט
 בספינה אפשר שיחא לו
 קלקולים במעיו, ולמה אמר

דגם מי שעונה רק במקומו הרי
 הוא יחיד, ולא כמו שתירץ
 בתוס'. ואולי יש לומר דדווקא
 תלמיד הוא יכול לעשות עצמו
 כיחיד, ואפי' אם אינו כיחיד
 דעונה רק במקומו, ומה שאמרו
 דלא כל הרוצה לעשות עצמו
 כיחיד עושה, מיירי בשאר אינשי
 שגם כתלמיד דהכא אינם, ודווא
 כתלמיד דהכא שעונה רק
 במקומו, זה מותר לכל אינשי
 לעשות עצמם כן.

נז. בגמ' תניא אידך לא כל הרוצה
וכו' במה דברים אמורים בדבר
של שבה אבל בדבר של צער
עושה וזכור לטוב. היינו
 דברייתא זו אפי' שגם היא
 סוברת כלעיל שצער הוא לו
 ועושה וזכור לטוב, מ"מ היא
 חולקת דאם כן יש איזה דבר של
 שבה שאין לו לעשות, ומשא"כ
 בהא דלעיל משמע דלגמרי הוא
 עושה אפי' אם יש בזה איזה
 דבר של שבה, כיון דעיקרו צער
 הוא, ולכך אין כתיב כאן תניא
 נמי הכי אלא אידך, דאין זה
 לגמרי כהא דלעיל.

נח. בגמ' אמר להם יעקב לבניו אל
תראו עצמכם כשאתם שבעין

מקומות שא"א לבאר שוכבת חיקך על נשמתו של האדם, אלא רק דרש הוא בעלמא, דגם נשמתו היא שוכבת חיקו של האדם.

סב. בגמ' ויש אומרים אבריו של אדם מעידים בו שנאמר אתה עדי נאם ה'. ביאר רש"י דמכך דכתיב שם עדי בלשון רבים ראייה הוא דבאבריו שרבים הם מיירי. אבל קשה דהרבה דברים יכולים להיות רבים, ומניין דדווקא באבריו שרבים הם מיירי, והרי גם הכתלים של הבית רבים הם, ואולי בהם איירי וכנ"ל, וצ"ע.

סג. בגמ' וכי באיזה נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין. היינו דמשמע דחטא בנפש שהוא הורג נפש, וא"כ קשה באיזה נפש חטא זה. אבל לכאורה קשה מה הקושיא וכי באיזה נפש חטא, והרי כתיב כאן חטא על הנפש, והיינו שחטא בכך שטימא לנפש בנזירותו. ואולי יש לומר דלא היה צריך לכתוב במה חטא זה דעל הנפש חטא, ולמאי כן כתבו במה חטא דעל הנפש הוא, אלא

רש"י דמעיינא ליכא. ולולי דברי רש"י היה נראה לומר איפכא דמזוני ליכא, דאפשר לאגור הרבה מזונות בספינה, ומשא"כ בהולך בדרך שא"א לו לקחת הרבה מזונות, ואילו מעיינא הוא דאיכא וכנ"ל, וצ"ע.

דף יא ע"א

ס. בגמ' אבל במדת רשעים מה כתיב וכי מה כתיב בתריה הצדיק אבר ואין איש שם על לב כי מפני הרעה נאסף הצדיק. היינו דהיות וכ"כ קשה הוא מיתתם של הרשעים, לכך הקב"ה אוסף הצדיק שלא יראה ברעה ושלא יבקש עליהם רחמים, וזהו דבר אחד שקשה מדת רשעים מבינונים, ויש עוד דבר שחמור בהם שבבינונים כתיב עד תמותון, והיינו שמיתתם מכפרת עוונם, אבל ברשעים לא כתיב כן, ואפי' המיתה אינה מכפרת להם.

סא. בגמ' ר' חידקא אמר נשמתו של אדם היא מעידה עליו שנאמר משוכבת חיקך שמור פתחי פיך. היינו דודאי הוא שאין זה פשוטו של מקרא, דיש

היינו שציער עצמו מן היין ובזה נקרא חוטא בנפשו.

סד. בתוד"ה אסור לאדם לשימש

בא"ד וי"ל דלכ"ע לא הוי אסור

וכו' ויוסף לא שימש אבל שאר

בני אדם שימשו. צריך ביאור

דכאן כתיב בהדיא אסור לאדם,

והיכן מצינו שהגמ' תאמר לשון

כולל אסור בדבר שהוא רק

מידת חסידות שאפי' השבטים

לא נהגו. ועוד קשה מניין לומר

שיוסף היה חסיד יותר מלוי

אחיו. ועוד קשה דא"כ מה

הראיה מיוסף שבאמת אסור

הדבר, והרי אם כולם לא נהגו

כן אולי היה ליוסף איזה טעם

למה רק הוא לא שימש, וממה

שמביאים ראיה מיוסף, משמע

דכך היה המנהג בשני רעבון,

רק דביוסף הוא דמצינו כן. ועל

זה יש לתרץ דאפי' שרק יוסף

החמיר כן, מ"מ היות והתורה

הדגישה בהדיא לומר דקודם

שנות הרעב היה, משמע דכך

צריך לנהוג, ומה נקטו לשון

אסור בדבר שהוא רק מנהג

חסידות, אולי יש לומר דאפי'

דאין חובה על כל אחד לאסור

כלל לשימש, מ"מ כן חיוב יש על

כל אחד להשתתף בצער הצבור

ולהרעיב עצמו קצת בשני

הרעב, וממילא כן שייך לשון

איסור אפי' שעיקרו מידת

חסידות, ודבר זה ודאי גם לוי

החמיר על עצמו במשהו, רק

דיוסף החמיר ביותר משום

זוהמת מצרים, שבו יש להרחיק

יותר כמו דאמרינן סחור סחור

אמרינן לנזירא לכרמא לא

תקרב.

סה. בתוד"ה אמר שמואל בא"ד

מכל מקום המצוה שהוא עושה

התענית גדול יותר מן העבירה.

צריך ביאור דלפי פירוש התוס'

מה הקשו בגמ' על שמואל והא

איקרי קדוש, והרי ודאי נכון הוא

שקדוש איקרי, דהמצוה גדול

יותר מן העבירה, ומה קשה בזה

כלל, ולמאי היה צריך לדחוק

דלשמואל קדוש נאמר רק על

גדל פרע דהיינו שער ראשו

שגזז, וצ"ע.

דף יא ע"ב

סו. בתוד"ה יחיד שקיבל עליו

תענית, תימה אמאי נקט יחיד

דצבור נמי וכו' ואוכלין

משחשיכה. צריך ביאור מה

דכלל לא היה בדעתו להתענות ורק כי מטא חצי יומא מימלך להתענות. וקשה דלעיל (יא:) אמרו בגמ' דמה דאמר רב הונא דלן בתעניתו אין מתפלל תפלת תענית, הוא משום דלא קביל עליה מעיקרא, משמע דאם לא מימלך קודם אינו נקרא תענית, דהרי לרב הונא אם תענית היא אפי' דשעות מתפללים תפלת תענית, וא"כ קשה דכאן אמרו דמימלך בחצי היום הוה תענית. ויש לומר דודאי גם לרב הונא הוה תענית גם אם לא קביל עליה מעיקרא, ואלא מה דאינו מתפלל תפלת תענית, זהו משום דבמציאות לא קיבל עליו בתפילה, ולכך אין זה תענית חשוב שצריך להתפלל בו עננו, וכדפירש רש"י שם, אבל תענית שעות כן איקרי גם בלא קבלת תענית, ובזה מיירי הכא.

פז. בגמ' תא שמע דאמר ר' יוחנן אהא בתענית עד שאבוא לביתי. ביאר רש"י דכי מטי לביתה בב' או ג' שעות ביום הוא אכיל וקרי ליה מתענה. אבל קשה דאפשר דהיה אומר כן ר' יוחנן רק כשהיה יודע

הקושיא כלל, דאולי זה רצו לחדש שלא רק בצבור אמרינן תפלת תענית, אלא גם ביחיד שקיבל תענית מתפלל תפלת תענית, וצ"ע.

פז. בתוד"ה לן בתעניתו בא"ד וכן משמע מהא דתנן ירדו להם גשמים קודם חצות אינן משלימין ומסתמא משמע שאמרו תפלת תענית. אולי לפי משנה זו שהביא כאן תוס' ואמר דמסתמא אמרו תפלת תענית, בזה יהא אפשר לתרץ קושייתו בד"ה הקודם, דלמה נקטו דווקא יחיד ולא צבור, דאולי באמת מחשש שירדו גשמים ולא ישלימו לא היו אומרים כלל תפלת תענית בתעניות של גשמים, וממילא לכך נקטו דווקא יחיד המתענה, דאילו תענית צבור של גשמים שבו היו אוכלים משחשיכה, לא היו אומרים כלל תפלת תענית, וצ"ע בזה.

דף יב ע"א

פח. בגמ' א"ל אביי הא תענית מעלייתא היא לא צריכא דאימלך אימלוכי. ביאר רש"י

יאסר גם בלא תפילה הוא. אבל צריך ביאור מה החילוק ביניהם דייסר בתפלה דווקא ומאי שנא מיאסר. ועוד קשה דגם אם גרסינן ייסר דהיינו בתפילה, מניין דבאמת דווקא בתפילה הוא, וכי משום דקבלת תענית היא בתפילה דווקא בעינן ולא בסתם שעת המנחה כרב, ומה הראיה דכשמואל הוא, הרי בה נחלקו אם קבלת תענית בתפילה היא או לא. ולביאור הדברים יש להקדים כאן מה' הראשונים בשיטת רב, דברא"ש והריטב"א כתבו דלרב כיון דאין צריכים לקבל התענית בתפלה אפשר לקבלו גם הרבה זמן קודם התענית, ומשא"כ לשמואל כיון דבתפלת המנחה מקבל עליו, ממילא רק אז אפשר לקבל, אבל בקרן אורה כתב דמשמע מרש"י דגם לרב רק בשעת המנחה של יום שקודם התענית אפשר לקבל. וכאן בגמ' מיירי מאדם שקיבל על עצמו הרבה תעניות ואמרו שם דמ"מ יום קודם צריך לקבל עליו על תענית זו בפני עצמו, והבינו בגמ' דא"כ מוכרחים לומר

שיבוא לביתו אחר שתשקע החמה, ומה ראייה יש מכאן לומר דנקרא תענית גם אם אוכל קודם שתשקע החמה, וצ"ע.

ע. בגמ' אמר שמואל כל תענית שלא קיבל עליו מבעוד יום לאו שמייה תענית. בפשיטות נראה דשמואל חולק על רב חסדא דלעיל שאמר באימלך אימלוכי בחצי היום דתענית הוא, דהרי שם מיירי שלא קיבל עליו מבעוד יום. ולפי זה עולה שיש ג' שיטות בעניין, דלרב חסדא הוה תענית בלא קבלת תענית, ואילו לרב הונא דלעיל הוה תענית אבל אינו תענית חשוב לומר עננו, ואילו לשמואל לא הוה תענית כלל. אבל יש שפירשו דמה שמואל אינו תענית היינו תענית מעלייתא, אבל תענית דשעות בן איקרי גם בלא קבלת תענית וכרב חסדא.

עא. בגמ' מאי לאו ייסר עצמו בצלו לא יאסר עצמו פלוגי בהא ר' היא זר"ש בר רבי חד אמר ייסר וחד אמר יאסר. היינו דייסר היינו בתפילה דווקא ואילו

כיון דהיה קודם לגזרתינו, וממילא לא מיירי כלל מקבלת תענית ולכך אין ראייה. אבל עיין בתוס' דביאר דייסר הוא מלשון הסרה וכמו יסור מן הנדר, והיינו שמסיר עצמו מן הנדר ולא אוסר עצמו בתענית, דתעניתו אחר גזרתינו הוא, דלתוס' מיירי כאן באופן שהתענית קיבל אחר הגזירה של רבנן, והיינו דלפי' תוס' גרסינן איפכא מאי לאו יאסר עצמו בצלו לא ייסר עצמו, וביאור הדברים הוא איפכא מרש"י, דהו"א דיאסר גרסינן ולכך בקבלת תענית מיירי וראיה שמואל וכו"ל, וקמ"ל דבהסרת התענית איירי וממילא אין ראייה על קבלת תענית דלא איירי בה.

דף יב ע"ב

עב. בגמ' אביי ורבא מעיילי בי מסיימי אפנתא. ביאר תוס' שהוא מנעל שאין לו שוליים, היינו שאין תחתיו כלום. וראיתי מבארים דאין זה נחשב כנעילת סנדל ולכך הלכו בה. אבל קשה דאם אין זה סנדל גם כיום כפור

דכשמואל הוא דמקבל עליו בתפלת, והיינו דאפי' דכבר קיבל עליו עלכגל התעניות, מ"מ צריך לקבל עליו בתפילה קבלה גמורה יום קודם, ומשא"כ לרב כיון דממילא אין זה קבלת תענית יותר מן הקבלה הראשונה, דבשניהם אין צריך לקבל בתפילה, ממילא ודאי דאין צריך יום קודם עוד פעם לקבל, ולפי הרא"ש והריטב"א דלעיל ניהא ביותר, דהרי לרב כבר קיבל עליו לפני זמן רב ודי בכך, אלא אפי' כהקרבן אורה דגם לרב בעינן דווקא ביום קודם לקבל התענית, מ"מ עדיין לא ניהא לגמ' לפרש דכשיטתו הוא, דמאי שנא הקבלה שכבר קיבל לקבלתו עכשיו, דהרי בשניהם אינו בתפילה. ובזה כבר ניהא מה הראיה של הגמ', ומה החילוק בין ייסר ליאסר, עיין רש"י דביאר דייסר הוא מלשון ואסרה איסר, והיינו שמקבל על עצמו התענית, והיינו שעכשיו מקבל התענית ולכך יש לפרשו כנ"ל, אבל יאסר הכוונה הוא שכבר אסור עליו יום זה בתענית אפי' שיש בה יו"ט,

אבל אם אינו יכול לא על דעת
 כן קיבל עליו. אבל עיין בתוס'
 דביאר דכן יהא חייב להשלים
 אם לא יתענה היום, רק דאמר
 שמואל דבסתם אסור ללוות
 ולפרוע, אלא עליו להשלים
 התענית ביומו, ורק אם א"א לו
 להתענות ישלים ליומא אחרינא.
עד. במשנה היחידין חוזרין ומתענין

עד שיצא ניסן. צריך ביאור
 למה עד שיצא ניסן רק היחידין
 חוזרין ומתענין, הרי עדיין לא
 זכו לגשמים, ולמה לא ימשיכו
 כולם בתעניתם, הרי הם עדיין
 כנזופים למקום. וראיתי מבארים
 דכיון דאין זה כבר זמן גשמים
 לכך רק היחידין מתענים. אבל
 לכאורה עדיין קשה דמאי שנא
 יחידין משאר הציבור, דבשלמא
 בתחילה כשרק היחידין מתענים,
 זהו משום שעדיין אין זה כ"כ,
 ולכך רק היחידין מתענים לעורר
 רחמי שמים שלא תהא צרה
 ממש, אבל עכשיו שכבר אין
 זמן גשמים ממ"נ, אם אין זה
 זמנו אין גם על היחידין
 להתענות, ואם עדיין זמן גשמים
 על כולם להתענות. וצריך לומר
 דהיות ואין זה זמן גשמים, לכך

ותשעה באב ילכו בזה, ולמה
 אמרו כן רק על תענית יחיד
 כדמשמע הכא. ובאמת לפי
 המשך דברי הגמ' משמע דכן
 מיירי בנעילת סנדל רק בשינוי,
 וכמו שהלכו מרימר ומר זוטרא
 שהחליפו מימין לשמאל, ולפי זה
 קשה בין על אביי ורבא ובין על
 אמימר ומר זוטרא למה עשו
 שינוי, דהרי אם אסור אסור גם
 בשינוי, ואם מותר ללכת בסנדל
 בתענית יחיד, למה לא הלכו
 בסנדל בלא שינוי. ואולי יש
 לומר דבאמת סברו שמותר
 ללכת בסנדל וכרגיל, רק דהיות
 ורבה בר שילא חולק על זה
 והקפיד וכנ"ל, לכך הלכו בשינוי
 וכדי להתחשב בדעה החולקת
 בזה.

עג. בגמ' כי אמריתא קמיה שמואל
אמר לי וכו' אי מצוי מצער
נפשיה אי לא מצוי לא מצער
נפשיה. ביאר רש"י דאם א"א לו
 לצער נפשיה אין צריך לצער
 ביומא אחרינא, והיינו כיון דאין
 זה כנדר שחייב לשלם. וצריך
 לומר דאפי' דקיבל עליו תענית
 מ"מ כשקיבל כוונתו היה שאם
 יהא יכול לצער נפשיה יתענה,

נינהו אפי' בחמין בחמי טבריא טובלין, אבל בצונן גם שאר אינשי רוחצין, וממילא אין ראייה דבצונן אסור לרחוץ אם אבל הוא, ולקמן תירצו בגמ' דגם מיירי באתרא שלא שכיח בו טבילה בצונן, ולכך אמר ר' חנינא דכדי לאבד טבילה אחת בשנה, אבל בצונן באמת מותר גם לר' חנינא ואפי' באינו חייב טבילה. אבל קשה דבשלמא להוקים הברייתא דמיירי בחמי טבריא אפי' דהוא דבר שלא שכיח ברוב המקומות ניהא, דאפשר לומר כן בדוחק, אבל להוקים דמיירי שלא שכיח בה בצונן, זהו תימה דאדרבא ברוב המקומות בחמין לא שכיח, אבל צונן כמעט בכל מקום הוא שכיח, ועוד דא"א לומר דמיירי באתרא דלא שכיח, דהרי כבר אמרנו דמיירי בחמי טבריא, וא"כ ממש באותו מקום נמצא גם ים כנרת, דבו המים צוננים, וא"כ ודאי דשכיח בה צונן, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דאם בצונן מותר למה אמר ר' חנינא דכדי לאבד טבילה. ודוחק לומר דת"ק מיירי בחמי טבריא, ואילו

לא שייך לגזור על כל הציבור להתענות ולבקש גשמים שלא בזמנם, רק דהיות וכן עדיין צריכים לגשם, לכך תקנו דעל היחידין כן להתענות והיינו כעין בצנעה.

עה. בגמ' בשלמא כולהו אית בהו תענוג וכו' אבל מלאכה צער הוא וכו' קראו עצרה אספו זקנים כעצרת מה עצרת עצרת אמור בעשיית מלאכה אף תענית. צריך ביאור עדיין, דהגמ' רק הביאה מקור לדבר זה שתענית כעצרת, אבל טעם לזה לא הביאה, ומה באמת הטעם שיהא כעצרת. ואולי הטעם הוא שיהא להם זמן לעמוד ולבקש מהקב"ה רחמים שיוריד להם גשמים, דאם היה מותר במלאכה כל אחד היה עסוק במלאכתו ולא היה להם זמן לבקש.

דה יג ע"א

עו. בגמ' אמר רב חנא בר קטינא לא נצרכה אלא לחמי טבריא וכו' אמר רב פפא באתרא דלא שכיח. היינו דאפשר דבה מיירי במשנה דאם הייבי טבילות

בה. והביאור הוא דהיות וכאן מיירי שגזוז רק קצת משערו וכמו שביאר רש"י, וממילא לכך לגזוז בתער קושי יש בה, דאינו גזוז מעיקרי השיער אלא מאמצעם, ולכך הרגילות היא לגזוז באופן זה במספרים, אבל בעינן לגזוז בתער כדי לעשות שינוי, וכעין זה גם כתב בתוס'.

דף יג ע"ב

עט. **בגמ' אמר רב חסדא זאת אומרת אבל אסור בתכבוסת כל שבעה.** ביאר רש"י דמכך דמיירי כאן בכיחול ופירכוס, דרק לבוגרת הותרה, ממילא הוא הדין בתכבוסת דאסור. אבל קשה למאי צריך רב חסדא להביא לדבר זה ראייה מדיוק, הרי בהדיא כתיב בכרייתא דרק אם הכביד אבלו מותר לכבס כסותו במים, אבל כסתם אסור כלל לכבס, ולמאי צריך הוא לחדש הדבר מדעתו, וצ"ע.

פ. **בגמ' יחיד שקיבל עליו תענית מתפלל של תענית זכו' וכי יחיד קובע לעצמו זכו' ש"מ יחיד קובע ברכה לעצמו.** צריך ביאור דבתחילה מיירי ביחיד

ר' חנינא במקום אחר ששם לא שכיח צונן, זבפשיטות באותו מקום נחלקו, וצ"ע.

עז. **בגמ' ורחץ בצונן כל שבעה התם כשתכפוהו אבליו הוה.** היינו שמתו בניו זה אחר זה ומשום דהיה קשה לו כ"כ הרבה ימים שלא לרחוץ, לכך התירו לו בחמין. אבל קשה דהא כתיב היה רוחץ כל שבעה, ואם משום שהכביד עליו אבלו זה אחר זה, למה התירו לו בכל יום, היה די להתיר לו פעם אחת. ועיין ברש"י דגרס ורחץ בצונן בתוך שבעה, ולגירסתו ניהא דבאמת רק פעם אחת התירו לו, אבל לגירסתינו קשה. ואולי יש לומר דמה שאמרו כל שבעה, אין הכוונה לכל השבעה ימים ברצף דהתירו לו, אלא דבכל שבעה של כל מת, התירו לו פעם אחת משום שהיו זה אחר זה, אבל באמת בכל יום אסור.

עח. **בגמ' אמר רב חסדא בתער אבל לא במספרים.** ביאר רש"י דהוה בשינוי לכך מותר בתער אבל במספרים אסור. לכאורה קשה דמי תער הוה בשינוי, הרי לכאורה בתער לכתחילה גוזזים

המקבל עליו תענית משמע
תענית יחיד, ועל הקושיא וכי
קובע ברכה לעצמו ביאר רש"י
דאינו חשוב כ"כ שיתקנו לקבוע
ברכה לעצמו, והיינו בפשיטות
משום דמיירי בתענית שקיבל
עליו מעצמו אין זה חשוב לתק
ברכה בשביל רק בשבילו, וא"כ
קשה מה הראיה אח"כ של הגמ'
דקובעים ליחד ברכה לעצמו
מהא דבתענית צבור היחיד
מתפלל י"ט, והרי שם מיירי
בתענית צבור ולכך קובעים
ברכה לכל יחיד ויחד, דחשוב
הוא דאין לאדם אחד בלבד, ומה
הראיה שגם בקיבל עליו תענית
יחיד שיתפלל תפלת תענית,
ואדרבא שם בהדיא כתיב דאין
בין יחיד שקיבל עליו תענית
יחיד לקיבל עליו תענית צבור,
שבתענית יחיד מתפלל רק י"ח
ולא י"ט. ודוחק לומר דרב יהודה
מיירי גם ביחיד שקיבל עליו
תענית צבור, דקיבל עליו משמע
יותר תענית יחיד, וגם אם יש
לחלק ביניהם למה לא חילק רב
יהודה בהדיא, וצ"ע.